

uw kenmerk
uw brief van
ons kenmerk
inlichtingen bij
doorkiesnummer

22.085364
M. Vroom (JZ)
1782

Bedrijfsvoering

Juridische Zaken

De Raad

Stadhuis, Bogaardplein 15
Postbus 5305, 2280 HH Rijswijk
Telefoon 14 070
Fax (070) 326 10 10
stadhuis@rijswijk.nl
www.rijswijk.nl
iban BNG: NL15BNGH0285007424

betreft Gevolgen beëindigen bouwvrijstelling stikstof
voor Rijswijk

datum 29 november 2022
bijlage(n) -

1. Inleiding

Met deze brief informeren wij u over de effecten van het stoppen van de landelijke bouwvrijstelling voor stikstof op de Rijswijkse bouwprojecten. Het dossier is nog volop in beweging. De inhoud van deze brief is gebaseerd op de huidige inzichten.

Per 1 juli 2021 werd de bouwvrijstelling voor stikstof ingevoerd¹. Daardoor was het niet langer nodig om de stikstofdepositie van tijdelijke activiteiten, zoals bouw-, sloop- en aanlegactiviteiten, te berekenen in het kader van de toets aan de Wet Natuurbescherming (Wnb). Dit rijksbeleid was bedoeld om de bouw van infrastructuur en woningen zoveel mogelijk door te kunnen laten gaan.

Voor plannen en projecten die alleen of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kunnen hebben voor Natura-2000 gebieden is een natuurvergunning vereist. Die natuurvergunning wordt verleend door Gedeputeerde Staten (GS). Als het een aanvraag om een omgevingsvergunning betreft, dan wordt deze door het college verleend, nadat GS een verklaring van geen bedenkingen hebben afgegeven. Dit wordt ook wel 'aanhaken' genoemd. Het college heeft de verplichting om te onderzoeken of voor de aangevraagde activiteit een natuurvergunning nodig is en, zo ja, of die al is aangevraagd. Het is aan de aanvrager om met een berekening eventuele stikstofdepositie inzichtelijk te maken.

In de Porthos-uitspraak van 2 november 2022 oordeelt de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State dat de bouwvrijstelling voor tijdelijke activiteiten in strijd is met het Europese recht (de Habitatrichtlijn). Dit betekent dat ook de stikstofdepositie tijdens de bouw- en aanlegfase weer moet worden meegewogen. In deze raadsinformatiebrief worden de gevolgen van deze uitspraak voor de gemeente Rijswijk geschetst en de mogelijke oplossingsrichtingen.

2. Kern informatie

Op korte termijn heeft de Porthos-uitspraak over de verplichting om de stikstofdepositie in de bouw- en aanlegfase in kaart te brengen geen grote gevolgen voor de gemeente Rijswijk. Voor de lopende grotere projecten dient een aanvullende stikstofberekening voor de bouw- en aanlegfase te worden opgesteld. In enkele gevallen leidt dit naar verwachting tot vertraging in de procedure. Het college bereidt een besluit voor waarin beleidsmatig wordt vastgesteld in welke gevallen er significante stikstofdepositie op stikstofgevoelige Natura-2000 gebieden kan worden verwacht. Hierdoor wordt het voor initiatiefnemers duidelijk wanneer een stikstofberekening is vereist. Tevens zal aan GS, het

¹ Artikel 2.9a Wet natuurbescherming jo. artikel 2.5 Besluit natuurbescherming.

bevoegd gezag op grond van de Wnb, worden gevraagd om op korte termijn helderheid te verschaffen over hoe GS in concrete gevallen zullen omgaan met de Porthos-uitspraak.

3. Gevolgen en/of vervolgtraject

Rijswijk kent een grotendeels stedelijke omgeving en nauwelijks agrarische activiteiten. Wij hebben ons daarom gericht op het in kaart brengen van de gevolgen van de uitspraak voor bouwactiviteiten. Rijswijk ligt op een afstand van 6 tot 10 km van stikstofgevoelige Natura-2000 gebieden. Na de eerdere uitspraken over stikstof in 2019 is reeds geconcludeerd dat voor kleinschalige bouw- en verbouwwerkzaamheden geen significante stikstofeffecten te verwachten zijn, ook niet in de bouwfase. Destijds is aan de hand van modelberekeningen vastgesteld wanneer stikstofeffecten zijn te verwachten, zodat niet voor alle kleinere bouwprojecten de stikstofeffecten in kaart hoefden te worden gebracht. Ook nu zullen we beleidsmatig vastleggen vanaf welke schaalgrootte er relevante effecten zijn te verwachten, zodat alleen voor die projecten een stikstofberekening van de bouwfase zal moeten worden overgelegd. Er is een bureau benaderd dat de modelberekeningen voor de gemeente zal opstellen.

Als toch uit een nieuwe berekening van de stikstofdepositie blijkt dat de bouwfase een significant effect op Natura 2000-gebieden heeft, dan kan een initiatiefnemer denken aan het inzetten van schoner bouwmaterieel, een ruimere fasering van de bouw of het uit gebruik nemen van stikstofveroorzakende activiteiten. Dit laatste wordt ook wel 'extern salderen' genoemd. Het is dan aan GS om te beoordelen of een natuurvergunning kan worden verleend.

Gevolgen

Het gevolg van de Porthos-uitspraak is dat de stikstofdepositie van de bouwfase (weer) volledig moet worden beoordeeld. Dit leidt tot een verzwaring van de onderzoeklasten, maar dit betekent niet dat geen enkel bouwproject meer kan worden uitgevoerd, aldus de Raad van State. Wat betekent het dan wel?

Onherroepelijke natuurvergunning/verklaring van geen bedenkingen

De Porthos-uitspraak heeft geen gevolgen voor onherroepelijke door GS verleende natuurvergunningen (of een verklaring van geen bedenkingen bij een onherroepelijke omgevingsvergunning). Als een natuurvergunning eenmaal onherroepelijk is, dan wordt die ook geacht te zien op de aanleg-, sloop- en bouwactiviteiten, ook al is de stikstofdepositie van die activiteiten niet meegenomen bij de behandeling van die vergunning. In Rijswijk is deze categorie niet van belang, omdat er geen projecten zijn, waarvoor onlangs een natuurvergunning (of vvgb) is verleend met gebruikmaking van de bouwvrijstelling.

Onherroepelijke omgevingsvergunning

De Porthos-uitspraak kan wél gevolgen hebben voor onherroepelijke omgevingsvergunningen, waar geen natuurvergunning of vvgb voor is verleend. De stikstofdepositie tijdens de bouwfase zou dan alsnog in kaart gebracht moeten worden, voordat tot uitvoering van de vergunde bouw- sloop- of aanlegactiviteit mag worden overgegaan. Het is aan de vergunninghouder om dit alsnog uit te voeren. Als blijkt dat de bouwfase leidt tot een relevante stikstoftoename, dan zal alsnog een natuurvergunning op grond van de Wnb nodig zijn. GS zijn het bevoegd gezag om hierop te handhaven. GS hebben nog niet laten weten hoe zij in voorkomende gevallen hiermee om zullen gaan.

Niet-onherroepelijke omgevingsvergunning

Voor de niet-onherroepelijke omgevingsvergunningen heeft de Porthos-uitspraak tot gevolg dat alsnog de tijdelijke stikstofeffecten van de bouw- en aanlegfase in kaart dienen te worden gebracht, middels een aanvullende stikstofberekening.

Voor de invoering van de bouwvrijstelling leverde de stikstofuitstoot tijdens de bouw- en aanlegfase doorgaans geen belemmering op voor de bouwprojecten in Rijswijk. Uit de berekeningen kwam dat er geen significante stikstofdepositie op stikstofgevoelige natuur te verwachten viel. De verwachting is daarom dat uit de nieuwe stikstofberekeningen van de bouw- en aanlegfase geen significante stikstofdepositie op de nabijgelegen Natura-2000 gebieden zal volgen.

Desondanks kan de Porthos-uitspraak ook in Rijswijk voor vertraging zorgen. In heel Nederland dienen namelijk voor de lopende trajecten nieuwe berekeningen te worden aangeleverd, die vervolgens dienen te worden getoetst door het bevoegd gezag. Hoewel het opstellen van een

stikstofberekening voor de aanleg- en bouwphase niet erg ingewikkeld is, is het aantal specialisten dat zo'n berekening kan opstellen en toetsen beperkt. Nu heel bouwend Nederland een beroep op die specialisten wil doen, is de verwachting dat dit tot maandenlange vertragingen in bouwprojecten kan leiden.

Omgevingsdienst

Daar komt bij dat de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH), die de berekeningen namens GS toetst, onlangs heeft aangekondigd dat in afwachting van een nieuwe versie van de AERIUS-Calculator² geen nieuwe bouwplannen zullen worden getoetst en dat voor alle lopende aanvragen, die nog niet ter inzage zijn gelegd een nieuwe berekening vereist is. Wanneer de nieuwe AERIUS-Calculator beschikbaar zal komen, is nog niet bekend.

Bovendien is het de vraag of de ODH beschikt over voldoende stikstofspecialisten, om alle in dezelfde periode ingediende nieuwe berekeningen te kunnen toetsen. Ook bij de ODH kan daarom vertraging in het vergunning- en bouwproces ontstaan. Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt tussen berekeningen waar geen significante stikstofdepositie uit komt en berekeningen waar dat wel het geval is. Voor die laatste zijn GS het bevoegd gezag en dient de ODH de toets uit te voeren. De berekeningen die geen stikstofdepositie opleveren, werden tot nu toe ook door de ODH getoetst, maar dat kan Rijswijk ook zelf doen. Om de ODH te ontlasten en tevens eventuele vertraging voor Rijswijk te beperken is daarom contact gelegd met een bureau dat deze categorie berekeningen voor de gemeente kan toetsen.

Gevolgen Rijswijk

Concreet betekent het bovenstaande voor Rijswijk:

- Voor het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan voor Pasgeld zal zo spoedig mogelijk na de release van de nieuwe AERIUS-calculator een aanvullende berekening worden opgesteld, die ziet op de bouw- en de gebruiksfase;
- Voor de ontwikkeling rondom Kesslerpark geldt dat, gelet op de omvang van het project en afhankelijk van de referentiesituatie, significante stikstofdepositie niet op voorhand kan worden uitgesloten. Voor deze ontwikkeling is het nodig om (in eerste aanleg indicatieve) berekeningen te laten opstellen;
- Voor de ontwikkelingen in het Havenkwartier zijn diverse bestemmingsplannen in voorbereiding. Voor drie bestemmingsplannen - Harbour Park, Burgemeester Elsenlaan 325 en 329 – is de terinzagelegging van het ontwerp vooralsnog gepland in het eerste kwartaal van 2023. Voor deze plannen dienen nog indicatieve berekeningen te worden opgesteld. Er wordt onderzocht of deze berekeningen tussen de ontwerpfase en de vaststelling aan de plannen kunnen worden toegevoegd.
- Hetzelfde geldt voor het bestemmingsplan Beatrixblok in Bogaard stadscentrum. De terinzagelegging van dit plan is gepland in kwartaal 4 van 2022 of in kwartaal 1 van 2023.
- Verder zijn binnen de gebiedsontwikkelingen deelplannen in voorbereiding, die nog minder ver in de procedure zijn. Hiervoor zullen de berekeningen worden meegenomen bij de milieuonderzoeken. Op voorhand valt niet te zeggen of dit tot vertraging zal leiden.
- Voor ontwikkelingen als de Terp en de Sterpassage geldt dat er een onherroepelijke omgevingsvergunning is verleend zonder natuurvergunning of vvgb. Het is aan de ontwikkelaars om de stikstofdepositie alsnog in kaart te brengen middels een AERIUS-berekening;
- Dit geldt ook voor projecten met een nog niet onherroepelijke omgevingsvergunning. Te denken valt aan de omgevingsvergunningen voor de Van Markenlaan 5 (De Beatrix), Hofstede en (mogelijk) Westhof.
- Voor de herinrichting van de Beatrixlaan is in het verleden een quickscan uitgevoerd naar stikstof. Daar kwam uit dat voor zowel de aanlegfase als de gebruiksfase geen significante effecten te verwachten zijn. Als begin 2023 het voorlopig ontwerp gereed is, dan zal op basis daarvan een nieuwe berekening worden uitgevoerd;
- Voor het project WarmtelinQ geldt dat de eerste fase momenteel in uitvoering is. Voor de tweede fase is een berekening van de te verwachten stikstofdepositie wenselijk. Hierover zal contact worden opgenomen met Gasunie.
- Er zijn momenteel geen aanvragen omgevingsvergunning in behandeling, waarvan significante stikstofdepositie valt te verwachten;

² De AERIUS-calculator is het rekeninstrument waarmee de verwachte stikstofdepositie in Natura-2000 gebieden dient te worden berekend.

Conclusie

De gevolgen van de Porthos-uitspraak worden landelijk gevoeld. Om de enerzijds de gevolgen voor bouwactiviteiten in Rijswijk zo beperkt mogelijk te houden en anderzijds te voldoen aan de wettelijke regels ter bescherming van Natura-2000 gebieden, zijn de in deze notitie genoemde acties ingezet. Wij zullen u op de hoogte houden van de voortgang en van eventuele nieuwe ontwikkelingen op stikstofgebied.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,
de secretaris,

de burgemeester (wnd),

P.M. Schuit

mr.drs. G.A.A. Verkerk

Bijlage(n):

- Nvt.